

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาจะได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะเฉพาะด้านคุณสมบัติทั่วไปและคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ในด้านความเป็นผู้นำด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ เป็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 4 แห่ง รวมทั้งสิ้น 110 คน ได้แก่ กลุ่มพนักงานส่วนตำบล 3 กลุ่มย่อย ดังนี้ พนักงานส่วนตำบลระดับ 1-3 จำนวน 22 คน พนักงานส่วนตำบลระดับ 4-5 จำนวน 16 คน พนักงานส่วนตำบลระดับ 6-8 จำนวน 10 คน ส่วนนกลุ่ม

พนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มพนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 41 คน กลุ่มพนักงานจ้างชั่วคราว จำนวน 21 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยได้รับคำปรึกษาแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ค่าความเที่ยงให้ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามเกณฑ์ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป ผลการหาค่าความเที่ยง ปรากฏว่ามีค่า $\alpha = 0.988$

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม โดยขอความอนุเคราะห์จากพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบลตอบแบบสอบถามและเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ได้จำนวน 110 ชุด จากแบบสอบถามจำนวน 110 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ในการดำเนินการ โดยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ แล้วประมวลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ จากนั้นได้นำเสนอผลการค้นคว้าอิสระในรูปตารางพร้อมอธิบายประกอบเชิงพรรณนาและใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติทั่วไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยค่าความถี่ ร้อยละและอันดับ

4.1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นและอันดับความสำคัญ

4.1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ตามหลักการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นและอันดับความสำคัญ

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทั่วไปของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.40 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 33-41 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.20 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.00 บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ร้อยละ 37.30 เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.30

2. จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 1 ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยจำแนกเป็นคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติตัวไปและคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ด้านความเป็นผู้นำ ด้านการบริหารและด้านมนุษยสัมพันธ์ สรุปได้ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะคุณสมบัติตัวไปของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ร้อยละ 86.4 เห็นว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นเพศชาย ด้านวัยวุฒิ ร้อยละ 41.80 เห็นว่าควรมีอายุในช่วง 40-44 ปี ด้านวุฒิการศึกษา ร้อยละ 76.40 เห็นว่าควรจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและด้านประสบการณ์ด้านการบริหาร เห็นว่าผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจะเคยดำรงตำแหน่งด้านการบริหารมาก่อน ร้อยละ 85.50

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเป็นรายด้าน พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความเป็นผู้นำ มีความสำคัญมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.75 รองลงมาคือด้านมนุษยสัมพันธ์ คิดเป็นร้อยละ 44.17 และอันดับสุดท้ายคือด้านการบริหาร คิดเป็นร้อยละ 43.85 โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญของความคิดเห็น 5 อันดับแรกตามประเด็น ได้ดังนี้

2.2.1 ด้านความเป็นผู้นำ

- 1) มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตและโอบอ้อมอารี
- 2) สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์
- 3) ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่อหน้าที่
- 4) มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล
- 5) เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ

2.2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์

- 1) การปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน
- 2) สามารถสื่อสารให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่รับผิดชอบงานให้เข้าใจ

บทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจน

- 3) การสร้างและเสริมความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับผู้ร่วมงานทุกระดับ
- 4) ในสถานะที่เกิดความเครียดผู้บริหารสามารถมีเทคนิคคลี่คลาย

บรรยากาศให้แจ่มใสได้

- 5) การให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาเหมาะสมกับกาลเทศะ

และจริงใจ

2.2.3 ด้านการบริหาร

1) มีการวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์การบริหาร ส่วนตำบลทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาวอย่างมีระบบ

- 2) สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา

3) มีความสามารถในการจัดเตรียมงบประมาณและบริหารงบประมาณ

- 4) ประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องและสัมพันธ์

กัน

- 5) สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลได้

อย่างถูกต้องเหมาะสมและรวดเร็ว

3. จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2 ซึ่งศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีต่อคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก พบว่าโดยรวมแล้วอยู่ระดับมาก ตามความสำคัญดังต่อไปนี้ หลักความรับผิดชอบต่อคิดเป็นร้อยละ 26.50 หลักความคุ้มค่าคิดเป็นร้อยละ 26.24 หลักคุณธรรมคิดเป็นร้อยละ 22.00

หลักนิติธรรมคิดเป็นร้อยละ 22.09 หลักการมีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 17.90 และหลักความโปร่งใสคิดเป็นร้อยละ 13.18 โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญ 3 อันดับแรกของความคิดเห็นตามประเด็น ได้ดังนี้

3.1 หลักความรับผิดชอบ

3.1.1 การปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้

3.1.2 แสดงความเอาใจใส่ต่อปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชนโดยรับดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่

3.1.3 ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้ให้สัญญาไว้แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

3.2 หลักความคุ้มค่า

3.2.1 บริหารจัดการใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าเฉพาะสิ่งจำเป็น

3.2.2 มีระบบตรวจสอบประเมินผลการใช้ค่าใช้จ่ายอย่างเข้มงวด

3.2.3 จัดลำดับก่อน - หลัง ในการใช้จ่ายงบประมาณ

3.3 หลักคุณธรรม

3.3.1 มีการสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และมีวินัย

3.3.2 มีการใช้หลักจริยธรรมในการบริหารงาน

3.3.3 มีการริเริ่มให้สมาชิกใช้หลักจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน

3.4 หลักนิติธรรม

3.4.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นก่อนอนุมัติและประกาศใช้ข้อบัญญัติตำบล

3.4.2 การบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลเป็นไปอย่างเคร่งครัดและเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติ

3.4.3 สร้างข้อบังคับตำบลให้ประชาชนยอมรับและร่วมมือปฏิบัติตามข้อบัญญัติด้วยความเต็มใจ

3.5 หลักการมีส่วนร่วม

3.5.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาให้ตัวแทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงาน

3.5.2 ส่งเสริมให้จัดทำประชาคมหมู่บ้านและระดับตำบล

3.5.3 ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ

3.6 หลักความโปร่งใส

3.5.1 การเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ เข้าร่วมประชุมสภาตำบลและประชาชนเข้าถึงข้อมูล ได้ง่ายสะดวก

3.5.2 สนับสนุนให้สร้างความใกล้ชิดกับประชาชน เช่น จัดประชุมสภาผู้จรรยา และจัด โครงการองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่

3.5.3 องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ข้อบัญญัติตำบล การจัดซื้อจัดจ้าง ฐานะการเงินและการคลัง แผนการโครงการ ผลการดำเนินงาน

4. จากผลการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ประชากรของการศึกษามีข้อเสนอแนะอื่น ๆ อีกหลายข้อสามารถสรุปและแยกเป็นประเด็น ได้ดังนี้

4.1 ต้องการให้ผู้บริหารรู้จัก ครองตน ครองคน ครองงาน

4.2 ผู้บริหารต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกฎหมายระเบียบให้มากที่สุด ไม่ควรเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

4.3 ต้องการให้ผู้บริหารปฏิบัติงานตามกฎหมายระเบียบที่วางไว้

4.4 ผู้บริหารควรจัดพนักงานปฏิบัติงานให้ตรงกับสายงานให้มากกว่านี้

4.5 การจัดซื้อจัดจ้างควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบ

4.6 ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานมากกว่านี้

4.7 ให้ประชาชนตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ในด้านต่อไปนี้

คุณลักษณะเฉพาะด้านคุณสมบัติทั่วไป ประกอบด้วย

เพศ ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นพ้องต้องกันว่า ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นเพศชาย ถึงแม้ในปัจจุบันเพศชาย เพศหญิงมีสิทธิเสรีภาพในด้านต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกัน ตามมาตรา 30 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 แต่ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ลักษณะความเป็นอยู่ วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของประชาชนในชนบทยังมีการกาฬสินธุ์ ยอมรับและให้ความเชื่อถือเพศชายมากกว่าเพศหญิง

อายุ ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นพ้องต้องกันว่า ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมี อายุอยู่ในช่วง 40-44 ปี ซึ่งสอดคล้องกับกวี วงศ์พูน (2539 : 108) ที่กล่าวไว้ว่า สังคมไทยนิยมยกย่องผู้อาวุโสกว่าว่าเป็นผู้รอบรู้และเป็นผู้มีประสบการณ์ และยังมีความคล้ายคลึงกับข้อค้นพบจากการวิจัยของสมปอง เพ็ญนอก (2532 : 104) ที่พบว่า ข้าราชการมหาวิทยาลัยขอนแก่นต้องการคุณลักษณะเฉพาะของอธิการบดี อายุ 40 ปีขึ้นไป ที่เป็นเช่นนี้ เพราะช่วงอายุขนาดนี้จะมีความคิดที่สุขุมขึ้น มีความรอบคอบ มีความรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น

ระดับการศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ เห็นพ้องต้องกันว่า ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี ทั้งนี้เพื่อใช้ความสามารถควบคู่ไปกับความรู้ ซึ่งจะเป็แนวทางในการตัดสินใจแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการศึกษายังช่วยให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถมองภาพต่าง ๆ ได้อย่างกว้างไกลขึ้น ทั้งยังจะเป็นการจัดระบบในการบริหารงานที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบการศึกษาของรัฐและคุณสมบัติของผู้ลงสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ยังมีความคล้ายคลึงกับการศึกษางานวิจัยของณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2544 : 91) ที่กล่าวไว้ว่าความคิดเห็นของพนักงานเทศบาลจันทบุรีมีความเห็นพ้องต้องกันว่าผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีควรมีระดับการศึกษาขั้นต่ําปริญญาตรีและการศึกษางานวิจัยของศุภวรรณ วรรณสุนทร (2547 : 79) ที่กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง-เทศบาลตำบลบางเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครควรจะต้องจบการศึกษาขั้นต่ําระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่านี้ ดังนั้นควรมีการ

กำหนดคุณสมบัติผู้ที่ต้องสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ

ประสบการณ์ด้านการบริหาร บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้ที่จะเข้ามาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะเคยดำรงตำแหน่งด้านการบริหารมาก่อน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษางานวิจัยของ ศุภวรรณ วรรณสุนทร (2547 : 79) ได้กล่าวไว้ว่า ความคิดเห็นของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เห็นว่าผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครควรมีประสบการณ์ในการบริหารทางการเมืองหรือมีประสบการณ์ในการบริหารงานเอกชนก็ได้ เพราะสามารถนำมาปรับใช้กันได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์นั้นต้องการผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้และความเข้าใจระบบของการบริหารการทำงาน เพื่อพัฒนาระบบของการบริหารอย่างมีระบบที่ถูกต้องและแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

คุณลักษณะเฉพาะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีคุณลักษณะในด้านความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย

1. เป็นผู้นำที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริตในการปกครองบังคับบัญชาและการบริหาร อีกทั้งมีความโอบอ้อมอารีต่อเพื่อนร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดีในทุกสถานการณ์
3. เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่อหน้าที่อย่างเคร่งครัด
4. เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลในการวางแผนพัฒนา
5. เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบงานในหน้าที่

ซึ่งคุณลักษณะตามที่กล่าวมานี้สอดคล้องกับสุเมธ แสงนันทนวล (2548 : 52-54) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของผู้นำที่ประชาชนไทยชื่นชอบมีอยู่ 10 ประการ คือ 1) มีความซื่อสัตย์สุจริต 2) มีความยุติธรรม 3) มีความรับผิดชอบ 4) มีวิสัยทัศน์ 5) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 6) มีความเป็นผู้นำ 7) มีความเสียสละ 8) มีการสร้างทีมงาน 9) มีการวางแผน 10) มีวุฒิภาวะ และยังมีผลคล้ายคลึงกับผลการวิจัยของณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2544 : 93) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรรคนะของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรรคนะของพนักงานเทศบาล

เมืองจันทบุรี พบว่า คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำที่สำคัญด้านนี้ ได้แก่ ผู้นำต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต โอบอ้อมอารี เป็นผู้มีเหตุผลและไม่มีทิฐิ กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีต่อ ผู้ได้บังคับบัญชา มีพรหมวิหารสี่ ปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นจากบุคคลทุกระดับ

คุณลักษณะด้านการบริหาร บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีคุณลักษณะในด้านการบริหาร ประกอบด้วย

1. เป็นนักวางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งแผนระยะสั้นและแผนระยะยาว

2. เป็นนักบริหารที่สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งสอดคล้องกับอรุณ รักธรรม (2527 : 202-205) พบว่าผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่สมาชิก เพื่อให้ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจและสมัครใจ มีความวิริยะ อุตสาหะ อยู่ในระเบียบวินัย มีความสุขและความพึงพอใจในงานที่ทำ

3. มีความสามารถในการจัดเตรียมงบประมาณและบริหารงบประมาณ

4. ประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องและสัมพันธ์กัน

5. สามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์การบริหารส่วนตำบลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับชาญชัย อาจินสมาจาร (2541 : 79-100) พบว่า ผู้บริหารที่จะประสบผลสำเร็จในการทำงานนั้นจะต้องมีคุณสมบัติทางอารมณ์ที่มั่นคง มีความอิสระจากการเผชิญหน้า ไม่ตื่นเต็นง่าย ไม่เสียใจเมื่อประสบกับปัญหาความผิดหวังและมีคุณสมบัติส่วนบุคคลที่ทันสมัย แก้ปัญหาเก่ง

มีความคล้ายคลึงถึงผลการวิจัยของณัฐพงศ์ วุฒิชัย (2544 : 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรศนะของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรศนะของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี พบว่า คุณลักษณะด้านการบริหารที่สำคัญด้านนี้ ได้แก่ ผู้บริหารต้องสามารถแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเทศบาลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและรวดเร็ว สร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นกับผู้ได้บังคับบัญชา มีความเข้าใจระบบการบริหารภายในเทศบาลเป็นอย่างดี วางแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงเทศบาลอย่างมีระบบ สามารถจัดเตรียมงบประมาณและบริหารงบประมาณ

และยังสอดคล้องกับวิธีการ สามทักษะ ของแคทซ์ (Catz, คศ. 1997) ซึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหาร 3 ด้าน คือ

1. ทักษะเชิงเทคนิค คือความสามารถในการใช้ความรู้ ใช้เครื่องมือ ระเบียบวิธีการ ปฏิบัติงานเป็นความสามารถในการใช้เทคนิค วิธีการทำงานที่เหมาะสม ให้งานบรรลุผลสำเร็จ ประกอบด้วย การวางแผน กระบวนการกลุ่มและติดต่อสื่อความหมายและการจัดการ

2. ทักษะเชิงมนุษย์ คือความสามารถในการปฏิบัติงานกับคน สามารถเข้าใจและจูงใจ คนอื่นให้ความร่วมมือร่วมใจทำงานอย่างดี เป็นความสามารถในทางมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย การจูงใจและบำรุงขวัญ การประสานงาน การตัดสินใจและการใช้หลักกรรม

3. ทักษะเชิงโนเมติ คือความสามารถในการนึกคิดที่กว้างขวางและชัดเจน สามารถเข้าใจถึงส่วนต่าง ๆ ของหน่วยงานที่สัมพันธ์กัน สามารถคิดวิเคราะห์ตัดสินใจให้งานต่าง ๆ ในหน่วยงานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพประกอบด้วย การเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การขจัดความขัดแย้ง

คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีคุณลักษณะในด้านมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย

1. เป็นผู้บริหารที่ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน มีความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ ไม่เสแสร้ง

2. เป็นผู้บริหารที่มีความสามารถในการสื่อสารให้ผู้ร่วมงานและบุคคลที่รับผิดชอบงานให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเสนาะ ดิยาว (2520 : 99-101) อ่างถึงใน ผศ.อัมพวัน ประเสริฐศักดิ์ (2542 : 174-175) กล่าวไว้ว่า หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร ผู้บริหารควรมีการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับคน หลักการนี้นับว่าเป็นหลักขั้นมูลฐานของการบริหารงาน เพราะนอกจากผู้บริหารจะได้งานที่ผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ความรู้ความสามารถตรงกับความสามารถของตนแล้ว ยังสร้างความรู้สึกในค่านิยมกับบุคคลอื่น ๆ อีกด้วย ผู้ร่วมงานอื่น ๆ จะให้ความเชื่อถือและยอมรับว่ามีความสามารถจริง

3. เป็นผู้บริหารที่สร้างและเสริมความสามัคคีให้เกิดกับผู้ร่วมงานทุกระดับ เป็นการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี เกิดความพอใจ เกิดความรักและความสามัคคีภายในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับสมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 341-342) อ่างถึงใน ผศ.สมศักดิ์ ขาวลาภ (2544 : 42-43) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรมีความรู้ความ

เข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของขวัญในการปฏิบัติงานดีพอสมควร เพราะขวัญที่ดีขององค์กรจะช่วยก่อให้เกิดผลประโยชน์เกื้อกูลต่อการปฏิบัติงานมากมาย คือเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลในองค์กร สร้างสามัคคีธรรมในหมู่คณะและก่อให้เกิดพลังร่วม (Group Effort) ในหมู่คณะ ทำให้เกิดพลังสามัคคีอื่นจะช่วยให้ฟันฝ่าอุปสรรคทั้งหลายขององค์กรได้

4. เป็นผู้บริหารที่แก้ไขสถานการณ์ในสภาวะที่เกิดความเครียด และมีความสามารถคลี่คลายบรรเทาความเครียดให้แจ่มใสได้ ซึ่งสอดคล้องกับสงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 115) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารที่ดีต้องมีหลักสังคหวัตถุ 4 คือ ทาน แบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น ปิยะวาจา เจรจาไพเราะอ่อนหวาน ชวนฟัง อุตตจริยา ปฏิบัติตนอันเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม สมานัตตา วางตัวสม่ำเสมอและทำตัวให้เข้ากับคนทั้งหลายได้

5. เป็นผู้บริหารที่ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความเหมาะสมกับกาลเทศะ จริใจทั้งต่อหน้าและลับหลัง ซึ่งสอดคล้องกับเสนาะ ดิยาวี (2520 : 99-101) อ้างถึงใน ผศ.อัมพวัน ประเสริฐภักดิ์ (2542 : 174-175) กล่าวไว้ว่า หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กร เมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานดีก็พูดชมเชยไม่ว่าต่อหน้าหรือลับหลัง แต่ก็ไม่ควรชมเชยคนง่ายเกินไปจนพร่ำเพรื่อและไม่จริงจัง และก็ไม่ควรเป็นคนชมอย่างเดียวโดยไม่ตำหนิเลย เพราะเป็นการคิดวิสัยที่ทุกคนจะติเสียหมด

และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณัฐพงษ์ วุฒิชัย (2544 : 87) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรศนะของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทรศนะของพนักงานเทศบาลเมืองจันทบุรี พบว่า คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่สำคัญด้านนี้ ได้แก่ ต้องเป็นผู้บริหารที่สร้างและเสริมความสามัคคีให้เกิดกับผู้ร่วมงานทุกระดับ ให้เกียรติ ยกย่อง ชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งต่อหน้าและลับหลัง ปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน มีความสามารถสื่อสารให้ผู้ร่วมงานเข้าใจบทบาทหน้าที่ได้อย่างชัดเจนและมีความสามารถปราศรัยอย่างฉันทมิตรและเป็นกันเองกับบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

คุณลักษณะเฉพาะของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลักประกอบด้วย

หลักความรับผิดชอบ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีความรับผิดชอบเฉพาะคือ ปฏิบัติงานเป็นไปตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ แสดงความเอาใจใส่ต่อปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน โดยรับดำเนินการแก้ไขอย่างทันที่และปฏิบัติตาม

นโยบายที่ได้ให้สัญญาไว้แก่ประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักความรับผิดชอบนี้ มุ่งเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักในอำนาจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อประชาชน มีความใส่ใจต่อปัญหาของชุมชนและมีความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ให้บรรลุผลโดยไม่เลือกปฏิบัติและมีความกล้าหาญที่จะยอมรับผลการกระทำ โดย

1. การจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทั้งในและนอกสถานที่ ให้ประชาชนเป็นที่พึ่งได้เมื่อเกิดความเดือดร้อน
2. เอาใจใส่ต่อปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้ร้องทุกข์และแจ้งความเดือดร้อนได้สะดวก รวมทั้งควรมีผู้รับเรื่องราวร้องทุกข์ประจำหมู่บ้านและชุมชน
3. มีความจริงใจในการนำโครงการ/กิจกรรมที่เสนอ โดยประชาชน/ประชาคมไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยคำนึงความจำเป็นเร่งด่วน
4. นำเอาโครงการ/กิจกรรมที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบังคับหรือกฎหมายเกี่ยวกับงบประมาณ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามที่สัญญาไว้กับประชาชน หากทำไม่ได้ก็จะต้องแจ้งให้ประชาชนทราบ

หลักความคุ้มค่า นายองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ บริหารใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าเฉพาะสิ่งที่จำเป็น มีระบบตรวจสอบประเมินผลการใช้ค่าใช้จ่ายอย่างเข้มงวด มีการจัดลำดับก่อน-หลังในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักความคุ้มค่า เป็นการเน้นประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยการใช้ทรัพยากร/งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน รวมทั้งการรักษาทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้สมบูรณ์และยั่งยืน โดยควรดำเนินการดังนี้

1. การดำเนินแผนงาน/โครงการจะต้องมีการจัดลำดับความจำเป็นเร่งด่วนว่าควรจะทำโครงการอะไรก่อน-หลัง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน
2. ในการจัดซื้อ - จัดจ้าง ต้องมุ่งให้เกิดการประหยัดหากสามารถต่อรองราคากับ

ผู้รับจ้าง ให้ได้ราคาที่ดีกว่างบประมาณที่ตั้งไว้ ก็จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณเหลือไปดำเนินการในโครงการอื่นเพิ่มขึ้นและทำให้ประชาชนได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

3. มีการรณรงค์ให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนในพื้นที่ ให้มีความประหยัดในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งควรมีกิจกรรมบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ใช้ได้ยาวนาน

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดตั้งคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณไม่ให้รั่วไหลสูญเปล่า โดยสภาท้องถิ่นสามารถมีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการติดตามตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของฝ่ายบริหาร เช่น กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการได้ โดยอาศัยอำนาจตามข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2538 ข้อ 89 และข้อ 90

5. การบริหารจัดการครุภัณฑ์ต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดทำทะเบียนคุมให้ชัดเจนและเป็นปัจจุบัน ควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และประโยชน์ต่อส่วนรวม

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรคำนึงถึงความจำเป็นที่จะกระทำ เช่นองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่ง ยังไม่มีความพร้อมในการจัดเก็บขยะ ไม่มีรถและพนักงานจัดเก็บขยะแต่กลับใช้งบประมาณจัดซื้อถังขยะแจกให้ประชาชน เพื่อรองรับขยะโดยไม่มีผู้จัดเก็บขยะการใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่าก็ไม่สมควรกระทำ

หลักคุณธรรม นายองค์การบริหารส่วนตำบล จะต้องมียุคลักษณะเฉพาะ คือ มีการสนับสนุนให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ มีวินัย ใช้หลักจริยธรรมในการบริหารงาน โดยให้สมาชิกใช้หลักจริยธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักคุณธรรม เป็นการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นตัวอย่างแก่ประชาชน เพื่อเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ อุดมคติ มีระเบียบวินัย

1. บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งฝ่ายข้าราชการหรือพนักงานประจำ ต้องยึดหลักหน้าที่ความรับผิดชอบของตน จะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและมาทำงานตรงต่อเวลา ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาคถูกต้อง

2. สมาชิกสภาท้องถิ่น ต้องตระหนักในหน้าที่ของตน ในฐานะเป็นผู้แทนของประชาชน ต้องมุ่งเน้นรักษาผลประโยชน์แก่ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและมา

ประชุมอย่างสม่ำเสมอ พิจารณาเรื่องต่าง ๆ ในสภาอย่างมีเหตุผลตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมและความถูกต้องตามกฎหมาย

3. ผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีคุณธรรมสูงขึ้นเนื่องจากเป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการหรือพนักงาน ในขณะที่เดียวกันเป็นผู้มีอำนาจในการอนุมัติการเบิกจ่ายงบประมาณต่าง ๆ จะต้องยึดหลักความถูกต้องให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่กำหนดไว้ มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกชุมชน

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเริ่มจัดทำมาตรฐานจริยธรรมหรือกรอบกติกากฎการปฏิบัติงานของสมาชิกทุกคน โดยทำเป็นมติของสภาเพื่อควบคุมกันเอง มีบทลงโทษเท่าที่ทำได้ เช่น ใครละเมิดกฎก็ให้สภาประณามพฤติกรรมและประกาศให้ประชาชนทราบ หรือถ้าละเมิดกฎอยู่เนื่อง ๆ ก็ให้สภาพิจารณาให้พ้นจากสมาชิกภาพ เช่น ในกรณีสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ให้ดำเนินการตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 47 ตรี (8) เป็นต้น

หลักนิติธรรม นายองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ

1. การเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ก่อนอนุมัติและประกาศใช้ข้อบัญญัติตำบล

2. การบังคับใช้ข้อบัญญัติตำบลเป็นไปอย่างเคร่งครัดและเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติ

3. ข้อบัญญัติตำบลเป็นที่ประชาชนยอมรับและร่วมมือปฏิบัติตามข้อบังคับด้วยความเต็มใจ

ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักนิติธรรม เป็นการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของชุมชนและชุมชนอื่นปฏิบัติตามกฎหมาย ซึ่งการปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการให้สอดคล้องได้โดย

1. การออกกฎข้อบังคับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ และต้องมุ่งให้เกิดความเป็นธรรม เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักและเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนควรเปิดเวทีให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กฎ ข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึงด้วยการปิดประกาศ ณ สำนักงาน หรือที่ทำการ หรือที่ชุมชน หรือการประชาสัมพันธ์ด้วยรูปแบบอื่น ๆ เช่นทำเป็นเอกสารแจกจ่ายการประชุม หรือเสียงตามสาย เป็นต้น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎข้อบังคับของท้องถิ่น รวมทั้งกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับให้ถูกต้องตามที่บัญญัติไว้ และต้องบังคับใช้อย่างเสมอภาคไม่มีการเลือกปฏิบัติกับบุคคลใดเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเสมอภาค ได้แก่ การจัดเก็บภาษีในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ซึ่งจะต้องจัดเก็บอย่างทั่วถึงเท่าเทียมและถูกต้องโดยไม่กั้นแก่งหรือลดหย่อนแก่ผู้ใดเป็นการเฉพาะ เป็นต้น

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรของท้องถิ่น ทั้งในฝ่ายพนักงานและสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่ต้องใช้ในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

หลักการมีส่วนร่วม นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล ต้องมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานของกลุ่มให้มีกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วม ถือเป็นหลักการที่มีความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาหรือผู้บริหารท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจทำอะไรอย่างไร รวมทั้งการตรวจสอบและการประเมินผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสุดท้ายประชาชนย่อมมีสิทธิเหนือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีอำนาจในการถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นที่ประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานเสียหาย ล้มเหลวหรือมีพฤติกรรมเสื่อมเสีย

นอกจากนั้นกฎหมายยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่

1. กฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตรา 76 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น

2. พ.ร.บ. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เช่นในมาตรา 16 (16) กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างน้อย ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งแผนพัฒนา 3 ปี และแผนพัฒนาประจำปี มีส่วนร่วมในการจัดซื้อ – จัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนมีสิทธิเข้าร่วมประชุมสภาท้องถิ่น มีสิทธิในการเสนอกฎข้อบังคับของท้องถิ่นและมีสิทธิถอดถอนผู้บริหารและสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีความประพฤติเสื่อมเสียได้ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการลงคะแนนเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2542

หลักความโปร่งใส นายองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีคุณลักษณะเฉพาะ คือ

1. เปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้แก่ เข้าร่วมประชุมสภาตำบลและประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสะดวก
2. สนับสนุนให้สร้างความใกล้ชิดกับประชาชน เช่น จัดประชุมสภาผู้ราษฎรและจัดโครงการองค์การบริหารส่วนตำบลเคลื่อนที่
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ข้อบัญญัติตำบล การจัดซื้อจัดจ้าง ฐานะการเงินและการคลัง แผนการโครงการและผลการดำเนินงาน

ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวไว้ว่า หลักความโปร่งใส เน้นการปรับกลไกและวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใสให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา ให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบได้โดย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือปฏิบัติในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ประชาชนทราบตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2539 โดยเอกสารที่จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบ ได้แก่

1.1 กฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

1.2 มติการประชุมของผู้บริหารท้องถิ่นที่มีผลกระทบต่อผลได้ผลเสียของประชาชน

1.3 มติของสภาที่ผ่านการรับรองแล้ว โดยเฉพาะมติที่กระทบต่อสิทธิหน้าที่ รวมทั้งผลได้ผลเสียแก่ประชาชน และมติอื่นๆ ที่ประชาชนควรทราบ

1.4 วาระการประชุมของสภาท้องถิ่น จะต้องปิดประกาศให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนที่มีความสนใจเข้าร่วมสังเกตการณ์ในการประชุมสภา ซึ่งสภาจะต้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

1.5 ข้อบังคับ กฎหมาย ระเบียบคำสั่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งข่าวสารราชการที่ประชาชนควรรู้ และประชาชนต้องปฏิบัติ

1.6 ขั้นตอนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งเงื่อนไขการติดต่องานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การชำระภาษีต่าง ๆ การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร เป็นต้น ให้ประชาชนรู้ว่าขั้นตอนปฏิบัติอย่างไรต้องใช้หลักฐานเอกสาร ประกอบอะไร และต้องใช้เวลาานานเท่าใด

1.7 ผลการดำเนินงานตามแผน/โครงการต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้สรุปเสนอให้ประชาชนได้รับทราบว่าทำอะไร เมื่อไร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบล่วงหน้า เพื่อจะได้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานได้

1.8) เอกสารการจัดซื้อจัดจ้าง โดยเฉพาะผลการสอบราคาหรือประกวดราคาควร จะเปิดเผยให้ประชาชนรับรู้ จะทำให้ประชาชนได้ตรวจสอบและเกิดความมั่นใจ

1.9 ข้อมูลด้านการเงิน – การคลังซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นตัวชี้ถึงความสำเร็จขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะได้เปิดเผยเป็นระยะ ๆ ว่ามีรายรับเท่าใด มีรายจ่ายอะไร เท่าใด

1.10 ข้อมูลอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าควรเปิดเผยและเป็น ประโยชน์แก่ประชาชน

2. สำหรับวิธีการเผยแพร่ข้อมูลตาม ข้อ 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรที่จะ คำนึงถึงความเหมาะสมที่จะสามารถทำให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวางที่สุด ได้แก่

2.1 การปิดประกาศ ณ สำนักงานที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือตาม แหล่งชุมชนอาจจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารประจำทุกหมู่บ้าน ชุมชน

2.2 การประชุมชี้แจงเป็นครั้งคราวหรือประชุมสัญจรไปตามหมู่บ้านชุมชนต่าง ๆ

2.3 ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นช่วยประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละหมู่บ้าน

ชุมชน

2.4 การใช้ระบบหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสาย รวมทั้งการใช้สื่อท้องถิ่น อาจจะเป็นสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น

2.5 การจัดทำเป็นวารสาร หรือเอกสารแจกจ่ายแก่ประชาชนตามระยะเวลาที่สมควรอาจเป็นปีละ 2-3 ครั้ง หรือทุกเดือนก็ได้ การเลือกใช้วิธีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละท้องถิ่นใช้วิธีต่าง ๆ กัน แต่ควรทำพร้อม ๆ กันไปหลายวิธี เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1.1 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยเน้น ด้านระดับการศึกษา ในการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จากการศึกษาพบว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งอาจเป็นความเข้าใจว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาในระดับสูงมีการพัฒนาตำบล การบริหาร มีความเป็นผู้มีองค์กร การเป็นตัวแทนองค์กรที่ดีกว่านายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่า

1.2 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาบุคลากรทั้งฝ่ายการเมืองและพนักงานส่วนตำบล ด้านการพัฒนาการบริหาร การฝึกอบรมเผยแพร่ การเพิ่มทักษะให้ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีบุคลิกภาพเป็นผู้นำ ให้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น

1.3 นำหลักการมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาล เป็นแนวทางในการบูรณาการ และส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการบริหารงานขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ ในการกระจายอำนาจ เพื่อการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นให้ตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาต่อไป

2.1 ควรศึกษาคุณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภออื่น ๆ รวมถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด ผู้บริหารเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง ในท้องที่จังหวัดนั้น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเช่นกัน

2.2 ควรศึกษาคูณลักษณะเฉพาะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น จากกลุ่มบุคคลภายนอก เช่น ประชาชนทั่วไป ผู้นำองค์กรหรือชุมชนต่าง ๆ

2.3 ควรศึกษาค้นคว้าอย่างเจาะลึกในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนในรอบด้าน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระเบียบบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระบวนการบริหารการพัฒนาตามหลักธรรมาภิบาลให้พัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY